

SIÊU ÂM LÀ GÌ?

Chẩn bệnh bằng phương pháp siêu âm dùng âm sóng tần số cao để nhìn vào bên trong cơ thể. Âm sóng cao đến nỗi thính giác của con người không thể nghe được. Âm sóng được hướng đến bộ phận bên trong cơ thể nhờ một máy dò cầm tay nhỏ, rung động, bằng pha lê (gọi là transducer). Máy dò dội tiếng vang trở lại tạo ra hình ảnh.

Những hình ảnh có được từ việc khám nghiệm bằng phương pháp siêu âm tuy trông không rõ, nhưng phương pháp này không xúc chạm phần bên trong cơ thể và không có tia phóng xạ. Phương pháp này thường được dùng để xem xét các bộ phận thuộc phần bụng, khung chậu và các tế bào vú.

Phép siêu âm đặc biệt hữu dụng trong việc tìm kiếm những chứng bệnh khác thường trong khi mang thai và trong các bộ phận thuộc khung chậu người nữ.

PHÉP SIÊU ÂM ĐƯỢC THỰC HIỆN NHƯ THẾ NÀO?

Trước khi chiếu siêu âm, người ta xoa lên da một loại thuốc nhờn để giúp sóng siêu âm có thể chuyển dịch từ máy dò vào bên trong cơ thể. Máy dò được xoa trên khắp làn da cho đến khi tìm được hình ảnh có thể thấy rõ. Cuối cùng, máy dò được giữ nguyên vị trí nơi có hình ảnh rõ để thu những hình ảnh này.

CÓ CẦN PHẢI NHỊN ĐI TIỂU ĐỂ CÓ ĐẦY NƯỚC TRONG BỌNG ĐÁI HAY KHÔNG?

Khi người phụ nữ không mang thai, hay đang trong những tuần lễ đầu khi có thai, tử cung (dạ con) và buồng trứng nằm sâu trong khung chậu và thường bị ruột che lấp. Trong ruột có hơi, vì vậy sóng siêu âm không đi xuyên qua được. Vì vậy có thể không thấy khung chậu và tử cung. Khi bọng đái chứa một số nước tiểu, ruột bị đẩy ra chỗ khác.

Khi đang mang thai vào giai đoạn sau, lúc tử cung đã lấn cao lên khỏi khung chậu, nếu bọng đái có chứa một số nước tiểu thì sẽ dễ thấy phần dưới của tử cung hơn. Như thế chúng ta có thể biết chắc là nhau không nằm phía dưới thấp và không nằm ngay trước mặt em bé. Với những dụng cụ tối tân, chị không cần phải để cho bọng đái *thật* đầy

SIÊU ÂM CÓ GÂY NGUY HẠI HAY KHÔNG?

Phép siêu âm được dùng để khám nghiệm các phụ nữ có thai gần 30 năm nay. Nhiều nhóm nghiên cứu đã điều tra một cách hết sức kỹ lưỡng nhưng cũng không tìm ra bằng chứng nào cho thấy phép siêu âm có thể gây tai hại cho thai nhi đang phát triển hoặc cho người mẹ. Tại một số các quốc gia, thông thường phụ nữ có thai được khám nghiệm bằng phương pháp siêu âm ít nhất là một lần, và phép này được sử dụng một cách rộng rãi tại các nước đang phát triển.

PHÉP SIÊU ÂM CÓ NHỮNG GIỚI HẠN NÀO HAY KHÔNG?

Tuy rằng phép siêu âm có thể cung cấp những dữ kiện rất có giá trị về việc mang thai và có thể tìm ra nhiều điều bất thường trong bào thai, phép này không thể đưa ra câu trả lời chắc chắn cho tất cả mọi vấn đề trong tất cả mọi trường hợp. Siêu âm không thể bảo đảm rằng em bé sẽ được phát triển bình thường trong mọi phương diện.

Trong những trường hợp khác, như khi khám nghiệm phụ nữ bị đau đốn hay có bướu, những hình ảnh chụp được từ phương pháp siêu âm luôn luôn phải được xem xét cùng với những kết quả từ các cuộc thử nghiệm khác.

VÌ SAO PHẢI DỪNG ĐẾN PHƯƠNG PHÁP SIÊU ÂM KHI KHÁM THAI?

Những lý do thông thường nhất cần đến việc sử dụng phương pháp siêu âm khi khám thai là những lý do sau :

- để tính xem khi nào em bé chào đời
- để xem chị có bị ra máu trong giai đoạn đầu khi có thai hay không và thai có tiếp tục phát triển bình thường không
- để xem có bao nhiêu bào thai (trong trường hợp sinh đôi hay hơn)
- khám nghiệm để xem nhau nằm chỗ nào và như thế có thể biết được chị có bị ra máu trong giai đoạn sau của thời kỳ thụ thai hay không
- để kiểm soát sự phát triển của em bé và làm mọi cách có thể được để bảo đảm em bé không mắc phải chứng bệnh gì bất thường
- trong giai đoạn sau của thời kỳ mang thai, để xem bào thai có phát triển đúng như dự đoán theo từng giai đoạn mang thai hay không

Theo thông lệ mỗi cuộc khám nghiệm bằng siêu âm nào trong thời kỳ mang thai đều kiểm soát đa số những vấn đề vừa nêu trên đây.

Sau tháng thứ ba (từ tuần lễ thứ 15-16 trở đi), có thể nhìn rõ chi tiết chân tay và nhiều bộ phận của thai nhi, kể cả xương sống, bao tử, bọng đái và tim.

Rất tiếc phép siêu âm không tìm ra bệnh Down's Syndrome (người mắc chứng này đầu óc và cơ thể đều phát triển không bình thường), tuy siêu âm có thể xem thai nhi có bị những chứng tật khác hay không.

SIÊU ÂM CÒN CÓ NHỮNG ÍCH LỢI NÀO KHÁC KHÔNG?

Siêu âm cho thấy những hình ảnh liên tục không bị gián đoạn nên có thể dùng để hướng dẫn khi cần đâm kim vào phần sâu trong cơ thể. Siêu âm được dùng để theo dõi khi cần dùng kim để trích nước từ màng ối.

Đối với những bệnh nhân không có thai, phương pháp vừa nêu cũng có thể được dùng để lấy u nang trong buồng trứng ra hay lấy trứng từ buồng trứng ra trong trường hợp muốn có thai bằng phương pháp thụ tinh nhân tạo.

NHỮNG HÌNH ẢNH LẤY TỪ SIÊU ÂM RA SAO?

Siêu âm cho hình ảnh từng lớp hay từng phần một. Hình siêu âm trông giống như một lát bánh lấy ra từ một ổ bánh mì. Hình chiếu trên máy chiếu không cho thấy toàn phần của cơ thể thai nhi mà chỉ thấy một lớp mà thôi. Một bức hình cho thấy đầu và thân hình thai nhi không chắc sẽ cho thấy cả chân tay em bé. Chúng tôi sẽ cố gắng cho chị thấy những phần thích hợp khi khám nghiệm.

THẾ CÒN KHÁM NGHIỆM BẰNG MÁY DÒ ÂM ĐẠO THÌ SAO?

Có thể dò bệnh bằng cách dùng một máy dò đặc biệt cho vào âm đạo. Bệnh nhân cần đi tiểu để thổi nước ra hết bọng đái, và như thế máy dò được cho vào âm đạo.

Chị sẽ cảm thấy hơi khó chịu nhưng việc khám nghiệm bằng phương pháp này không có hại gì cho bào thai. Phương pháp này cho hình ảnh rõ hơn và nhiều dữ kiện hơn đối với bệnh nhân không có thai hoặc đang trong giai đoạn đầu khi mang thai.